

פרשת בלק - תשס"ג

שרון ברקת

פרשת "בלק" מכונה לפי תוכנה גם "פרשת בלעם". בלעם בן-בעור הוא דמות מרתקת ושנויה במחלוקת. גוי שזוכה להתגלות ה', מקלל בשכר שמשיע את הברכות הגדולות ביותר לישראל, ומביא על עם ישראל, בעצתו לבלק בן-צפור מלך מואב, כשלים ואסונות גדולים. המפרשים מסתבכים ומתפתלים מול דמותו של בלעם ומקומה הייחודי, משווים אותו לישו ולמוחמד ומייחסים לו את ההופעה הראשונה של חזון אחרית הימים, דורות רבים לפני נביאי ישראל.

בלעם נופל בפח הקנאה והשנאה. אם האהבה הוא עיוורת, הרי שהשנאה מעצימה את חווית הראיה והופכת אותה, במידה מסוימת, לכמעט בלתי נסבלת. כל כוחותיו של השונא מרוכזים במושא השנאה וחושפים אחד לאחד את תכונותיו הפנימיות. זהו ככל הנראה גם מצבו של בלעם. גדולי השונאים של העם היהודי הבינו, מעומק שנאתם, את נבדלותו וייחודו. השנאה מיקדה את ראייתם והעצימה אותה עד לבלי שאת. אצל בלעם השנאה היא מנוף להליכה למואב. אבל שם, כשפיו כפוף לדבר ה', הוא נאלץ לומר את אשר רואות עיניו: "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב" (במדבר כ"ג, ט), "מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה) ועוד. מתוך חדות הראייה שנולדה מן השנאה, חושף בלעם לעיני כל את פנימיותו של העם שיצא ממצרים. האפיון המדויק מונצח, ובעל כורחו הפך בלעם למתאר הגדול של העם העברי.

אחד הלקחים החשובים שניתן ללמוד מפרשת בלק הוא ניצחון האהבה על השנאה, לקח שמתחדד באור מיוחד בשבוע בו חל י"ז בתמוז, יום תחילת המצור על ירושלים שהוביל לחורבן בית המקדש ולגלות בבל. חורבן בית המקדש מיוחס לשנאת חנם - אותה שנאה שפעמים רבות הגורמים לה הם הקנאה, היהירות ותחושת העליונות. אין מלים טובות לסיים בהן מהפסוק הסוגר את ההפטרה של פרשת בלק: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוהיך" (מיכה ו', ח').

חוני המעגל רחל

הנה גם אני לבטח	הלא הדור לא דורו הוא,	עצבון גורלו של חוני
ישנתי בסתר חומה;	הלא מוזר הוא לכל,	העיב את נפשי היום:
אכן בעברי בדרך	ותחת כובד הנטל	"פגש בו אדם בדרך
ברכת שלום לא אשמע.	של מרי בדידותו יפול.	ולא ברכו לשלום".
הנה בְּחַלְמֵי נְדָרו		
מִפֶּן נִרְעָה גַם לִי.		
צְלוּ הַעֲגוּם שֶׁל חוּנֵי		
פְרוּשׁ עַל פְּנֵי מִשְׁעוּלֵי.		